

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie VI Wydział Cywilny
w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Grzegorz Goss

Protokolant: Dariusz Skok

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2018 roku w Warszawie na rozprawie
sprawy z powództwa Stowarzyszenia na Rzecz Obrony Praw Konsumenta i
Obywatela „Pro Futuris” z siedzibą w Krakowie działającego na rzecz małżonków
(...)

przeciwko Raiffeisen Bank International AG z siedzibą w Wiedniu

o zapłatę

- I. zasądza od Raiffeisen Bank International AG z siedzibą w Wiedniu na rzecz małżonków (...) kwotę 33.288,02 (trzydzieści trzy tysiące dwieście osiemdziesiąt osiem i 2/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia 25 maja 2016 roku do dnia zapłaty;
- II. zasądza od Raiffeisen Bank International AG z siedzibą w Wiedniu na rzecz małżonków (...) kwotę 40.871,02 (czterdzieści tysięcy osiemset siedemdziesiąt jeden i 2/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia 20 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty;
- III. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
- IV. ustala, że Stowarzyszenie na Rzecz Obrony Praw Konsumenta i Obywatela „Pro Futuris” z siedzibą w Krakowie utrzymało się ze swoim stanowiskiem w całości i szczegółowe wyliczenie kosztów pozostawia referendarzowi sądowemu.

Uzasadnienie
wyroku z dnia 04 stycznia 2019 r.

Pozwem z dnia 01 grudnia 2015 r., wniesionym do Sądu Okręgowego w Warszawie, powód - Stowarzyszenie na rzecz Obrony Praw Konsumenta i Obywatela „Pro Futuris” z siedzibą w Krakowie - działający przez pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od Pozwanego - Raiffeisen Bank Polska spółki akcyjnej z siedzibą w Warszawie odpowiednio na rzecz wskazanych konsumentów łącznie kwoty 331.924,00 zł solidarnie wraz z odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty, w tym na rzecz (...) kwoty 33.302,14 zł wraz z odsetkami od tej daty liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając stanowisko w sprawie, strona powodowa wskazała, że osoby fizyczne (konsumenty) objęte pozwem zawarły z pozwanym umowy o kredyt hipoteczny w złotych polskich, indeksowany do franka szwajcarskiego. (...) zawarli z pozwanym dnia 17 grudnia 2007 r. umowę kredytową na kwotę 205.135,50 zł. Strona powodowa powołała się na § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 Regulaminu kredyty hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG. Wskazano, że umowa kredytowa przewidywała indeksację kwoty kredytu do CHF przez przeliczenie kwoty kredytu wyrażonej w PLN po kursie kupna ustalonym w przyszłości przez pozwanego (§ 7.4 Regulaminu), a następnie przeliczenie tak uzyskanej kwoty indeksacji w CHF po kursie sprzedaży PLN ustalonym w przyszłości przez pozwanego (§ 9 Regulaminu). Kredytobiorcy spłacali regularnie kredyt, natomiast w trakcie wykonywania umowy powstała nadpłata w bieżącej spłacie kredytu wobec bezskuteczności mechanizmu indeksacji. Zarzucono, iż klauzule indeksacyjne cechują się nieuczciwością wobec konsumentów, gdyż nie odnoszą się do żadnych obiektywnych czynników ustalania kursu walutowego, a jedynym wskazanym tam czynnikiem jest subiektywna i nieprzewidywalna wola pozwanego banku. To z kolei przekładało się na dowolność ustalania kursów walutowych, a w konsekwencji dla konsumentów zawierających umowę oznaczało niejednoznaczność ustalania wysokości rat kredytu do spłaty i to po ich stronie leżało ryzyko finansowe. Nadmieniona dowolność pozwanego w ustalaniu wysokości zobowiązania kredytobiorcy oznaczała sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażąco naruszenie interesów konsumenta, a powtarzalność w umowach konsumenckich kwestionowanych postanowień potwierdza, iż nie były one uzgadniane indywidualnie. Klauzule indeksacyjne, określające wysokość raty, nie wiążą kredytobiorcy, jako konsumenta. Konkludując, dochodzona pozwem kwota ma charakter świadczenia nienależnego w związku z niezawarciem lub nieważnością umowy kredytowej, czy z bezskutecznością klauzuli walutowej, przy

ważności umowy w pozostałym zakresie. Kwota ta stanowi różnicę między rzeczywistymi wpłatami kredytobiorców a wpłatami należnymi z wyłączeniem klauzul indeksacyjnych (*pozew z załącznikami k.2-29, oświadczenie (...) o wyrażeniu zgody na wytoczenie powództwa k. 49, wyliczenie wysokości żądania k. 142-144*).

W odpowiedzi na pozew z dnia 25 maja 2016 roku Pozwany - Raiffeisen Bank Polska spółka akcyjna z siedzibą w Warszawie – reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem poniesionej przez pozwanego opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu podkreślono, że konsumenci świadomie dokonali wyboru kredytu indeksowanego do waluty CHF i mając do wyboru kredyt złotowy wnioskowali o kredyt indeksowany. Zostali też poinformowani o ryzyku walutowym, co własnoręcznie potwierdzili. Pozwany podniósł, iż osoby fizyczne opięte żądaniem pozwu, wywodząc swoje roszczenia z nieważności, ewentualnie bezskuteczności indeksacji, zmierzają do zmiany indywidualnie uzgodnionej istoty kredytu przy jednoczesnym zachowaniu dogodnego dla siebie sposobu oprocentowania właściwego wyłącznie dla kredytów indeksowanych lub walutowych. Wskazano, iż postanowienie § 2 ust. 1 zd. 2 umowy jest precyzyjne i jednoznaczne oraz dotyczy głównego świadczenia stron. Powołując się także na orzecznictwo wskazano różnicę pomiędzy kursem waluty i sposobu jego ustalenia, a samej indeksacji w kontekście przepisów art. 358 § 1 k.c. i art. 358¹ § 2 k.c. oraz prawo do wyboru miernika w granicach wynikających z treści art. 353¹ k.c. W konsekwencji pozwany podniósł, iż indeksacja kredytu do waluty obcej CHF jest ważna i zgodna z obowiązującym prawem, a także, że została uzgodniona między stronami przed zawarciem umowy wraz ze sposobem spłaty kredytu, co potwierdza wprost treść podpisywanych oświadczeń przez kredytobiorców. Pozwany zaznaczył, iż sposób wykonania świadczenia wynikającego z umowy z klauzulą walutową w chwili zawarcia umowy nie był regulowany przez ustawodawcę. Ponadto dopiero z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, ustawodawca w odniesieniu do umów indeksowanych do waluty innej niż waluta polska, wprowadził możliwość dokonania spłaty kredytu bezpośrednio w tej obcej walucie. Natomiast w przypadku kredytów złotych, kredyt indeksowany do waluty obcej oparty jest o stopę procentową LIBOR i aby Bank mógł udzielić kredytu indeksowanego do waluty obcej, musi pozyskać odpowiednie finansowanie w tej walucie w celu udzielania kredytu. Nie sposób mówić o abuzywności, skoro kredyt indeksowany jest przewidziany przepisami ustawy. Przepisy obowiązujące w chwili zawierania umowy kredytu także nie zabraniały zawierania umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, jak również Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego odnosiły się

do takiego rodzaju kredytu w stosunkach z konsumentami. Pozwany podkreślił, iż kurs wynika z czynników niezależnych od Banku, a roszczenia powoda sprowadzają się do próby zmiany kredytu indeksowanego do waluty CHF na zwykły kredyt złotowy, przy zachowaniu dogodnego oprocentowania właściwego tylko dla kredytu indeksowanego, z jednoczesnym żądaniem zapłaty różnicy między takimi kredytami. Pozwany Bank podważał także, że doszło do naruszenia dobrych obyczajów i rażącego naruszenia interesów konsumenta, gdyż stosowany przez Bank kurs niewiele różnił się od kursu NBP. Zwrócił także uwagę na rozłożenie ryzyka kursowego przy kredytach mieszkaniowych na długi okres, w tym na korzyści odniesione przez kredytobiorców z tytułu niższego oprocentowania (*odpowiedź na pozew k. 293-321*).

Postanowieniem z dnia 22 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wyłączył niniejszą sprawę do odrębnego rozpoznania, stwierdzając swą niewłaściwość rzeczową, przekazał sprawę tut. Sądowi. Po przekazaniu Powód w piśmie datowanym na 09 czerwca 2017 r. wskazał, że rozszerza żądania zawarte w pozwie i domaga się zasądzenia od pozwanego na rzecz (...) kwoty w wysokości 41.692,81 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, z tytułu zawartej umowy kredytowej z dnia 27 kwietnia 2007 roku między tymi samymi podmiotami i w związku z tym łączna kwota dochodzona przez Powoda wynosi 74.994,95 zł. Pozwany w piśmie datowanym na 16 czerwca 2017 r. podtrzymał swoje stanowisko, kwestionując roszczenie zarówno co do zasady, jak i wysokości. Powód pismem datowanym na 30 czerwca 2017 r. wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz kredytobiorców solidarnie kwoty 33.302,14 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia następnego do dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty i kwoty 41.692,81 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następnego po dniu doręczenia pisma powoda z 09.06.2017 r. pozwanemu do dnia zapłaty (*postanowienie z dnia 22 marca 2016 r., k. 901-903, pismo z dnia 09 czerwca 2018 r., k. 916, pismo z dnia 16 czerwca 2017 r., k.1035, pismo z 30 czerwca 2017 r. k. 1057-1059*).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 27 kwietnia 2007 roku (...) zawarli z EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, z siedzibą w Warszawie Umowę o Kredyt Hipoteczny nr (...) na kwotę 92.854,26 CHF, stanowiącą równowartość kwoty 204.132,62 zł na dzień sporządzania umowy, na okres kredytowania 360 miesięcy (*Umowa o Kredyt Hipoteczny nr (...), k. 935-948*).

Przedmiotem Umowy było udzielenie kredytu na kwotę 92.854,26 CHF zł w celu nabycia prawa własności do lokalu mieszkalnego budowanego przez developera (§ 2 ust. 1 i 2 umowy). Kredyt udzielony został na okres 360 miesięcy (§ 2 ust. 3 umowy). „Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG” (dalej: Regulamin), stanowił integralną część umowy (§ 1 ust. 2 umowy). W zakresie nieuregulowanym umową zastosowanie miały postanowienia Regulaminu. Kredytobiorcy oświadczyli, że w dniu podpisania umowy otrzymali Regulamin i

aktualną na dzień sporządzenia umowy Taryfę oprocentowania, opłat i prowizji dla kredytów hipotecznych Polbank EFG i zapoznali się z nimi (§ 15 Umowy). Kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 3,699000 % w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa procentowa ustalana była jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży Banku w wysokości 1,35 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu uległo zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF). Szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania znajdowały się w Regulaminie (§ 3 umowy). Zgodnie z § 2 ust. 1 *in fine* „Obliczenie równowartości w złotych następuje według zasad opisanych w regulaminie” (*Umowa o Kredyt Hipoteczny nr (...) k. 935-948*).

Dnia 09 listopada 2007 roku (...) złożyli wniosek o kolejny kredyt hipoteczny. Wnioskowali o kredyt w wysokości 205.135,50 zł, w walucie CHF, na okres 360 miesięcy, na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym i koszty dodatkowe wynikające z zawarcia umowy (*wniosek o kredyt hipoteczny, k. 457-461*).

Polbank EFG Departament Kredytów Hipotecznych dnia 14 grudnia 2007 roku wydał decyzję kredytową o przyznaniu (...) kredytu hipotecznego na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym i koszty dodatkowe, w walucie CHF, we wnioskowanej wysokości 205.135,50 zł, na 360 miesięcy. Decyzja była ważna przez 30 dni (*decyzja kredytowa, k. 462*).

(...) dnia 17 grudnia 2007 roku zawarli Umowę o Kredyt Hipoteczny nr (...) z EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, z siedzibą w Warszawie. Kredytobiorcy złożyli oświadczenia, iż zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego oraz z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowej (*Umowa o Kredyt Hipoteczny nr (...), k. 463-468*).

Przedmiotem umowy było udzielenie kredytu na kwotę 205.135,50 zł na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym oraz refinansowanie poniesionych wydatków związanych z udzieleniem kredytu (§ 2 ust. 1 i 2 umowy). Kredyt udzielony został na okres 360 miesięcy (§ 2 ust. 3 umowy). „Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG” (dalej: Regulamin), stanowił integralną część umowy (§ 1 ust. 2 umowy). W zakresie nieuregulowanym umową zastosowanie miały postanowienia Regulaminu. Kredytobiorcy oświadczyli, że w dniu podpisania umowy otrzymali Regulamin i aktualną na dzień sporządzenia umowy Taryfę oprocentowania, opłat i prowizji dla kredytów hipotecznych Polbank EFG (dalej: Taryfa) i zapoznali się z nimi (§ 15 Umowy). Kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 4,13833 % w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa procentowa ustalana

była jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży Banku w wysokości 1,35 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu uległo zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF). Szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania znajdowały się w Regulaminie (§ 3 umowy). Zgodnie z § 2 ust. 1 *in fine* „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF” (*Umowa o Kredyt Hipoteczny nr (...), k. 463-468*).

Pojęcie „Tabela” oznaczało tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku (§ 2 p. 12 Regulaminu). Stosownie do treści § 7 ust. 4 Regulaminu: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz” (Klauzula indeksacyjna).

Zgodnie z ust. 2 § 9 Regulaminu: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej:

- 1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu;
- 2) jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.”

Konsumenci podpisali również oświadczenie o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej na zabezpieczenie spłaty kredytu do kwoty 410.271,99 zł na odrębnej własności lokalu mieszkalnego przy ul. Wałowej 16/4/8 w Radomiu. Kredytobiorcy poddali się także egzekucji do kwoty 410.271,00 zł (§ 9 ust. 1 umowy). Raty kredytu i inne należności pobierane były z rachunku bankowego wskazanego w treści pełnomocnictwa, a kredytobiorca był zobowiązany do utrzymywania wystarczających środków na ww. rachunku, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej (*Umowa o Kredyt Hipoteczny nr (...), k. 463-468, oświadczenia kredytobiorców, k. 470, k. 540, pełnomocnictwo, k. 471-472, Regulamin k.473-481*).

Kredytobiorcy przed podpisaniem przeczytali umowy. Postanowienia umów poza wysokością marży i możliwością wprowadzenia rat malejących nie były negocjowalne. Kredytobiorcy otrzymali informację, że kurs CHF, choć na przestrzeni lat może się zmieniać, to jest stabilny. Kredytobiorcom nie przedstawiono symulacji

zmian wysokości rat kredytu w razie zmiany kursu waluty (*wyjaśnienia (...) k. 1288-1289*).

Kredytobiorcy złożyli dyspozycję zmiany sposobu spłaty kredytu indeksowanego do waluty obcej CHF, udzielonego na podstawie Umowy. W konsekwencji dnia 11 września 2011 roku doszło do zawarcia Aneksu nr 1 do Umowy o Kredyt Hipoteczny nr (...) sporządzonej w dniu 17 grudnia 2007 roku i zmiany sposobu spłaty kredytu zgodnie z wnioskiem (*aneks nr 1, k. 482-485*).

Łączna faktycznie spłacona przez kredytobiorców kwota rat kapitałowo - odsetkowych z tytułu pierwszej umowy kredytowej w okresie od 04 maja 2007 r. do 4 kwietnia 2017 r. wyniosła 130.124,30 zł. Łączna hipotetyczna kwota rat przy założeniu, że początkowe saldo kredytu wynosiło 204.422,16 zł i nie uległo indeksacji do CHF, spłaty rat następowały w PLN i zostały zachowane pozostałe warunki umowy wyniosłaby 89.253,28 zł. Różnica wyniosłaby 40.871,02 zł. Łączna faktycznie spłacona przez kredytobiorców kwota rat kapitałowo - odsetkowych z tytułu drugiej umowy kredytowej w okresie od 19 grudnia 2007 r. do 19 lipca 2015 r. wyniosła 101.659,00 zł. Łączna hipotetyczna kwota rat przy założeniu, że początkowe saldo kredytu wynosiło 205.135,50 zł i nie uległo indeksacji do CHF, spłaty rat następowały w PLN i zostały zachowane pozostałe warunki umowy, wyniosłaby 68.370,98 zł. Różnica wyniosłaby 33.288,02 zł (*opinia biegłego k. 1211-1246*).

EFG Eurobank Ergasias S.A. została przekształcona w Polbank EFG Spółkę Akcyjną z siedzibą ul. Mokotowska 19, 00-560 Warszawa (KRS 396490), która na mocy Uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki przejmowanej i Uchwały Zarządu spółki przejmującej z dnia 14 listopada 2012 roku została przejęta przez Raiffeisen Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, których autentyczność nie budziła wątpliwości, jak i nie była kwestionowana przez strony. Sąd oparł się też na wyjaśnieniach konsumenta (...), który dokładnie opisał okoliczności zawarcia obu umów, zakres udzielanych informacji oraz to, czy poszczególne postanowienia umowne były negocjowane. Jego relacje oceniono jako wiarygodne.

Wobec sporu stron w zakresie zasadności zwrotu i wysokości kwoty rat kredytu przez pozwanego na rzecz powoda, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z dziedziny ekonomii, finansów i zarządzania na okoliczność ustalenia wysokości nadpłat rat obu kredytów przy założeniu nieważności kredytów oraz bezskuteczności indeksacji walutowej oraz na okoliczność ustalenia wysokości nadpłat w spłacie obu kredytów wynikających z umów przy założeniu częściowej bezskuteczności umów kredytowych w zakresie klauzul denominacji walutowej, niezawarcia lub nieważności umowy kredytowej.

Biegły sądowy z zakresu ekonomii, finansów i zarządzania Katarzyna Janio dnia 29 stycznia 2018 roku przedstawiła pisemną opinię w sprawie. Biegła wskazała,

ile wyniosła łączna kwota spłaconych przez (...) rat kapitałowo-odsetkowych, na podstawie obu umów. Wyliczyła też wysokość rat kapitałowo-odsetkowych przy założeniu pominięcia abuzywnego mechanizmu przeliczeniowego, tj. przy przyjęciu, że początkowe saldo kredytów wynosiło odpowiednio 205.135,50 zł, 204.422,16 zł i nie uległo indeksacji do CHF oraz spłata rat kapitałowo-odsetkowych następowałaby w PLN, a reszta postanowień umów pozostawała bez zmian. Biegła wyliczyła łączną kwotę różnic pomiędzy uiszczonymi a wyliczonymi przez biegłą kwotami rat kapitałowo-odsetkowych. W opinii uzupełniającej z dnia 07 lipca 2018 r. biegła odpowiedziała na pytania stawiane przez pełnomocnika pozwanego (pismo k. 1272-274, postanowienie dowodowe k. 1289v, opinia uzupełniająca k. 1294-1310). Opinia biegłej w swym całokształcie była logiczna, kategoryczna i spójna. Wnioski biegłej stały się więc podstawą do czynienia przez Sąd ustaleń w sprawie.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo w sprawie niniejszej wytoczyło Stowarzyszenie na Rzecz Obrony Praw Konsumenta i Obywatela „Pro Futuris” z siedzibą w Krakowie działając na rzecz (...) jako konsumentów przeciwko Raiffeisen Bank Polska spółce akcyjnej z siedzibą w Warszawie. Powód żądał zasądzenia solidarnie na rzecz konsumentów łącznie kwoty 74.994,95 zł z tytułu zawartych umów kredytowych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Pozwany bank kwestionując żądanie pozwu zarzucał, iż powód wywodząc swoje roszczenie z nieważności, ewentualnie bezskuteczności indeksacji, zmierzał do zmiany indywidualnie uzgodnionej istoty kredytu przy jednoczesnym zachowaniu dogodnego dla siebie sposobu oprocentowania właściwego wyłącznie dla kredytów indeksowanych lub walutowych.

Zdaniem Sądu nie było podstaw do uznania, iż umowy podpisane przez strony są nieważne. Zgodnie z art. 60 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny. Zgodnie z art. 65 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, a w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Z treści przedłożonych dokumentów wynika wprost, iż obie strony chciały zawrzeć przedmiotowe umowy: określiły kwotę i walutę udzielonego kredytu. Oba kredyty miały być indeksowane do waluty CHF. Zostało to opisane w Umowach i Regulaminach. Określono Taryfę opłat, prowizje, czas kredytowania, oprocentowanie ze wskazaniem na jego zmienność z oparciem o stawkę LIBOR z indeksem 3M. Określone zostało także zobowiązanie Konsumentów do spłaty kredytu w walucie PLN z zastosowaniem określonego przez Bank sposobu

indeksacji przy spłacie. Strony przystąpiły do realizacji umów: kredyty zostały wypłacone, wykorzystane, były regularnie spłacane.

Zgodnie z art. 69 prawa bankowego (stan prawny z 2007 r.) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Przepis ten nie został naruszony w sposób dający podstawę do podważenia ważności całego kontraktu. Zgodnie z art. 69 ust. 2 prawa bankowego umowy zawierały oznaczenie stron, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy. Przy zawieraniu umów zachowano formę pisemną. Podniesienie zarzutu abuzywności odnośnie do opisanych w umowach mechanizmów indeksacji samo w sobie nie daje podstaw do kwalifikacji danej czynności prawnej jako nieważnej. Przepis art. 385¹ k.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 58 k.c. i wprowadza w przypadku postanowień niedozwolonych sankcję szczególną niezwiązania konsumenta tymi postanowieniami w relacji między stronami danej umowy, o ile mamy do czynienia z klauzulami niedozwolonymi. Wykładnia prowadząca do przyjęcia wniosku o nieważność umowy podważałaby brzmienie i cel przepisów art. 353¹ k.c. oraz art. 65 k.c., a także tą szczególną sankcję z art. 385¹ § 2 k.c. Poza tym, stanowiłoby to nadużycie w rozumieniu art. 5 k.c. w dwustronnych relacja kontraktowych. Wyjątki od zasady dotrzymywania umów z punktu widzenia bezpieczeństwa obrotu potwierdzają jedynie tę zasadę. Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (353¹ k.c.). Z tymi regułami koresponduje także brzmienie art. 58 k.c., który stanowi w § 1, iż czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Z § 2 wynika, iż nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, z kolei w § 3 wskazano, iż jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Obowiązujące w 2007 r. przepisy nie wprowadzały zakazu umów kredytowych z kredytem indeksowanym do waluty

obcej. Nie można też uznać, iż istota tego kredytu jest sprzeczna z naturą umowy kredytowej, czy z zasadami współżycia społecznego. W danych okolicznościach jest ona wyrazem swobody kontraktowej z art. 353¹ k.c. i może także odpowiadać indywidualnej sytuacji stron takiej umowy. Nowelizacja prawa bankowego z 2011 r. jedynie taką ocenę potwierdza. Ustawodawca już literalnie odniósł się w niej do funkcjonujących w obrocie prawnym umów z kredytem waloryzowanym, indeksowanym. Nie ma także podstaw do uznania, iż doszło do naruszenia art. 358 k.c. (*brzmienie z 2007 r.*). Zgodnie z art. 358 § 1 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim. Rygoryzm wynikający z tego zakazu został z czasem istotnie ograniczony (zmiany art. 9 prawa dewizowego, art. 3 ust. 3 prawa dewizowego). Nie można też uznać, iż konstrukcja kredytu indeksowanego przyjęta w § 2 umów w swej istocie oznacza brak zgodnych oświadczeń stron co do waluty kredytu.

Podkreślenia wymaga, że strony umówiły się, iż każdy z kredytów zostanie udzielony konsumentom w kwocie wyrażonej w złotych i że każdy z kredytów będzie indeksowany do waluty CHF, co miało mieć przełożenie na ustalenia wysokości zobowiązania wobec Banku z tytułu spłaty uzyskanych kredytów. Strony chciały też, by spłata następowała w walucie PLN, a więc w walucie, w której kredyty Konsumentom uzyskali. Kwestią odrębną jest sprawa sposobu indeksacji, tj. ustalenia wysokości zobowiązania z tytułu spłaty w oparciu o ujęty w Umowach i Regulaminach mechanizm przeliczenia z użyciem Tabeli kursowej banku. Indeksacja oznaczała tu dokonanie przeliczenia w zakresie wyrażenia wysokości zadłużenia w walucie obcej w wyniku powiązania zobowiązania Konsumentów względem Banku mającego podlegać spłacie z walutą obcą. Wynika to z analizy postanowień umów na gruncie art. 65 k.c. i w szczególności z § 2 ust. 1 zd. 2, jak i postanowień § 2 pkt 14, § 7 i 9 ust. 2 Regulaminu. Sama więc konstrukcja kredytu indeksowanego i indeksacja jako taka nie są sprzeczne ani z prawem, ani z zasadami współżycia społecznego, czy z naturą umowy kredytowej. Nie można też podzielić stanowiska, co do nieważności umów w tej sprawie w aspekcie Dyrektywy 2004/39/EC MIFID. Zakres zastosowania tego aktu dotyczy przecież przedsiębiorstw inwestycyjnych i rynków regulowanych, co bezpośrednio nie ma jednak przełożenia na sprawę postanowień umownych w ramach dwustronnej czynności prawnej między Bankiem, który udzielił kredytu hipotecznego a Konsumentami, którzy ten kredyt spłacają. Co więcej nawet jeśli uznać, iż na potrzebę finansowania udzielania kredytów indeksowanych do waluty obcej dany bank dokonywałby, czy musiałby dokonywać transakcji na rynku międzybankowym, to te transakcje nie były elementem przedmiotowych umów. Dlatego brak jest podstaw do przyjęcia nieważności obu umów kredytowych.

Powód w niniejszej sprawie podnosił także zarzut abuzywności postanowień umownych dotyczących indeksacji, w szczególności § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 Regulaminu. Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Stosownie do § 2 jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Z § 3 i 4 wynika, iż nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta, a ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Świadczenia pieniężne uzyskane przez drugą stronę umowy kosztem konsumenta na podstawie abuzywnego postanowienia stanowią nienależne świadczenie w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. W wyniku przeprowadzonej kontroli indywidualnej Sąd doszedł do wniosku, iż postanowienia umowne określające sposób indeksacji poprzez zastosowanie tworzonych jednostronnie przez Bank Tabel kursowych opisanych odpowiednio w § 7 ust. 4 i w § 9 ust. 2 Regulaminu stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 - 3 k.c. Zatem świadczenia pobrane przez Pozwanego z rachunku Konsumentów w oparciu o taki sposób ustalenia wysokości zobowiązania do spłaty stanowią świadczenie nienależne, które podlega zwrotowi w oparciu o art. 405 w zw. z art. 410 k.c.

Podkreślić raz jeszcze należy, że sama możliwość indeksacji nie jest sprzeczna z prawem, w tym z celami wynikającymi z Dyrektywy z 1993 r. i jako taka może, a wręcz powinna być przedmiotem negocjacji i uzgodnień w ramach art. 353¹ k.c., jeśli ma stać się elementem umowy. W przypadku zaś umów z konsumentami postanowienia w tym przedmiocie muszą być szczegółowo omówione w trakcie negocjacji. Ponadto postanowienia te powinny być sformułowane jednoznacznie, w sposób zapewniający rzeczywisty wpływ na ich kształt oraz dając także zobiektywizowaną możliwość wzajemnej kontroli przez strony realizacji tych postanowień przy wykonywaniu umowy, tj. czy dana wysokość zobowiązania została ustalona poprawnie. Takie indywidualne uzgodnienia mają swoje szczególne znaczenie z punktu widzenia kosztów kredytu, wysokości przyszłych zobowiązań, zdolności kredytowej i oceny tych kwestii przez strony umowy w chwili zawierania umowy o długoterminowym przecież charakterze. W art. 3 ust. 3 Dyrektywy wskazano, iż Załącznik do Dyrektywy zawiera przykładowy i niewyczerpujący wykaz warunków, które mogą być uznane za nieuczciwe; z kolei w Załączniku do

takich właśnie warunków zaliczono w pkt 1 j), k) i l) zapisy umożliwiające: sprzedawcy lub dostawcy według własnego uznania jednostronną zmianę warunków bez uzasadnionego powodu wymienionego w umowie, dokonywanie jednostronnych zmian w cechach dostarczanego produktu lub usługi bez uzasadnionego powodu lub ustalania ceny towaru w momencie dostawy lub umożliwienie sprzedawcy towarów lub dostawcy usług podwyższenia cen bez zapewnienia konsumentowi prawa do unieważnienia umowy, jeśli w obu przypadkach cena jest zbyt wysoka w stosunku do cen obowiązujących w chwili składania zamówienia. W tej Dyrektywie we wstępnej części wskazano, iż umowy powinny być sporządzane prostym i zrozumiałym językiem, a konsument powinien mieć faktycznie możliwość zapoznania się z wszystkimi warunkami, a wszelkie wątpliwości powinny być interpretowane na jego korzyść. Nadto tylko w przypadku posłużenia się prostym i zrozumiałym językiem nie podlegałyby ocenie warunki określające świadczenia główne, czy dotyczące wynagrodzenia. W Dyrektywie wskazywano także, że umowa w pozostałej części – w przypadku uznania niektórych postanowień za niedozwolone – wiąże, jeśli jest to możliwe po wyłączeniu warunków nieuczciwych (art. 4, 6, 3 i część wstępna Dyrektywy). W Dyrektywie w części wstępnej wskazano m.in.: „...zgodnie z zasadą ustanowioną pod nazwą „Ochrona gospodarczych interesów konsumentów”, zgodnie z powyższymi programami: „nabywcy towarów i usług powinni być chronieni przed nadużyciami ze strony sprzedawców lub dostawców, w szczególności przed jednostronnymi standardowymi umowami i niedozwolonym wyłączeniem z umów podstawowych praw”; „...umowy powinny być sporządzane prostym i zrozumiałym językiem, a konsument powinien mieć faktycznie możliwość zapoznania się ze wszystkimi warunkami umowy, a wszelkie wątpliwości powinny być interpretowane na jego korzyść;” „Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami oraz, jeżeli jednak takie warunki zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, oraz zagwarantować żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem, że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać;” „...sądy i organy administracyjne Państw Członkowskich muszą mieć do swojej dyspozycji stosowne i skuteczne środki zapobiegające stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich”. Z kolei w art. 3 Dyrektywy zapisano: „1. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. 2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za nie wynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym

wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.”

Wobec funkcjonujących w obrocie pojęć takich jak kredyt złotowy, kredyt denominowany, kredyt walutowy, kredyt indeksowany do waluty, kredyt złotowy indeksowany do innej waluty przy zawieraniu Umowy należało uprzednio uzgodnić z Konsumentami w sposób indywidualny sposób tej indeksacji. W ocenie Sądu odebranie ogólnych oświadczeń od Konsumentów w dniu podpisania Umowy o możliwości zmiany kursu, ryzyku kursowym nie może jeszcze stanowić o indywidualnym uzgodnieniu postanowień § 7 ust. 4 i 9 § 2 Regulaminu. Indywidualne uzgodnienia winny zapewniać Konsumentom rzeczywisty, tj. realny wpływ na ukształtowanie postanowień umownych dotyczących ustalenia wysokości zobowiązania po ich stronie w trakcie wykonywania umowy. Z żadnego dowodu nie wynikało, aby Konsumenty faktycznie uzyskali informację i wyjaśnienie, w jaki sposób zostanie ustalona wysokość ich przyszłych zobowiązań z tytułu spłaty. Ich wiedza nie obejmowała zasad ustalenia kursu z Tabeli kursowej. Nic też nie świadczyło o tym, aby wyjaśniono im mechanizm indeksacji, w szczególności czy bank dokonuje obrotu walutą, czy dokonuje transakcji na rynku międzybankowym, czy i z czego wynika sprawa stosowania różnego kursu waluty indeksacji w § 7 i 9 Regulaminu. Z wyjaśnień (...) nie wynikało, aby Konsumentom przedstawiono informację o możliwym kształtowaniu się wysokości raty kredytu w przypadku zmiany kursu waluty w Tabeli Banku w sposób nadzwyczajny, znaczny albo w sytuacji niewielkich tylko wahań. Miałoby to też swoje znaczenie z punktu widzenia oceny zdolności kredytowej po stronie Konsumentów do spłaty danego zobowiązania oraz z punktu widzenia samych Konsumentów w zakresie ich własnej oceny co do rzeczywistego kosztu takiego kredytu. Ani Umowa, ani Regulamin, ani dodatkowe oświadczenia nie dostarczały takich informacji. Konsumenty nie znali zasad tworzenia Tabeli kursowej. Nie otrzymali informacji o tym, jakie czynniki będą brane pod uwagę przy tworzeniu Tabeli. Te czynniki nie są też ujęte w samych Umowach czy Regulaminach. Definicja Tabeli kursowej również nie określała zasad jej tworzenia. Zasady te pojawiły się w Regulaminie dopiero kilka lat po podpisaniu Umów. Pominięcie czy nieprzeprowadzenie uzgodnień co do sposobu ustalenia wysokości zobowiązania do spłaty w ramach kredytu indeksowanego nie oznacza zarazem, iż pozwany Bank na wniosek Konsumentów nie udzielił kredytu, czy nie chciał go udzielić, ani że Konsumenty nie byli (nie są) zobowiązani do zwrotu udzielonego kredytu, o jaki się ubiegali i jaki następnie został im udzielony. Konsumenty nie wiedzą, czy i kiedy oraz w jakim zakresie kurs w Tabeli ulegnie zmianie, a także czym kieruje się Bank tworząc daną Tabelę. Dostęp do Tabeli nie oznaczał uzyskania wiedzy na temat zasad jej tworzenia, a tym bardziej udziału w jej kształtowaniu. Ten mechanizm powinien zostać wyjaśniony w Umowie, albowiem jest on istotny jako służący wygaszaniu zobowiązania Kredytobiorców. W

okolicznościach niniejszej sprawy przy tak ogólnym zakresie przekazanych informacji, wiedza i doświadczenie Konsumentów musiałyby być specjalistyczne, a nie przeciętne, by móc zrozumieć działanie tego mechanizmu. W konsekwencji Sąd uznał, że sposób indeksacji przyjęty odpowiednio w § 7 ust. 4 i 9 ust. 2 Regulaminu nie został uzgodniony indywidualnie. Nadto nie został sformułowany w sposób jednoznaczny i zrozumiały.

Postanowienia umowne nie stwarzały warunków dla zobiektywizowanej kontroli poprawności ustalenia wysokości rat podlegających spłacie. Tylko zaś jedna strona Umowy poprzez swoje uprawnienie do tworzenia Tabeli, na jakiej oparte zostały przeliczenia, zachowuje wpływ na wysokość zobowiązania drugiej strony. Zobowiązanie Konsumentów do spłaty w swej wysokości podlega zmianom nie tylko z uwagi na zmienność oprocentowania, ale także z uwagi na to, iż wysokość zobowiązania do spłaty zależy od wysokości kursu ustalonego jednostronnie przez Bank. Sąd uznał, iż doszło do ukształtowania praw i obowiązków Konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i z rażącym naruszeniem ich interesów. Konsumenty nie uczestniczą w tworzeniu Tabeli kursowej, w wyborze zasad przeliczeń i nadto nie mają też możliwości sprawdzenia, czy dana Tabela stanowiąca podstawę dla określenia ich zobowiązania podlegającego spłacie została utworzona w sposób prawidłowy i czy będzie tworzona w przyszłości w sposób prawidłowy, mając na uwadze długoterminowy charakter podejmowanego zobowiązania. Wybór przez Konsumentów w sposób ogólny konstrukcji kredytu indeksowanego nie oznaczał uzgodnienia sposobu indeksacji, tj. zasad ustalania wysokości zobowiązania do spłaty. Konsumenty we wniosku nie złożyli oferty przeliczenia ich przyszłych zobowiązań w dany sposób i ten sposób nie został też sprecyzowany w Umowie, gdyż porzeczono na przyznaniu Bankowi jednostronnego uprawnienia do ustalenia kursów. Z punktu widzenia Banku rzecz jest o tyle jasna, iż sam tworzy Tabelę i sam też dokonuje przeliczenia. Nawet przyjmując, iż Bank ustaleń takich dokonuje w sposób uzasadniony, to nie przesądza to o braku rażącego naruszenia interesów konsumenta. Chodzi bowiem o to, iż jedna strona kontraktu ma uprawnienie do określenia wysokości zobowiązania drugiej strony. Z punktu widzenia konsumenta najczęściej nieposiadającego specjalistycznego wykształcenia, doświadczenia w sektorze bankowym, czy wiedzy na temat innych pojęć z zakresu szeroko rozumianej inżynierii bankowej, rzecz w istotnych szczegółach pozostaje niejasna i niedookreślona. Konsumenty nie tylko nie są włączeni w mechanizm indeksacji, ale nie uzyskują na gruncie Umowy żadnych uprawnień w zakresie kontroli tego procesu. Stawia to Kredytobiorców jako konsumentów na pozycji rażąco słabszej w trakcie trwania długoletniej umowy. Świadczenie Banku nigdy nie wzrośnie, zaś świadczenie na rzecz Pozwanego ze strony Konsumentów może ulec nawet znacznemu wzrostowi. Uzgodnienia indywidualne w tym przedmiocie miałyby istotne znaczenie dla oceny na chwilę zawarcia Umowy zdolności

kredytowej konsumentów. Zgodnie z art. 70 ust. 1 PB bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy, a przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. W aspekcie zdolności kredytowej i istnienia możliwości po stronie Konsumentów spłaty zobowiązania Regulamin wprowadza po stronie Banku dodatkowe uprawnienie w ramach § 21 w zakresie doprowadzenia do rozwiązania Umowy poprzez wypowiedzenie. Takiego szczególnego uprawnienia Konsumentów nie mają. Mechanizm indeksacji, który nie określa zasad zmiany kursu, kierunku stopnia, ewentualnie górnej granicy (z punktu widzenia zdolności kredytowej) i dolnej granicy (z punktu widzenia uzyskania przez Bank odpowiedniego zysku) nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób zgodny z dobrymi obyczajami. Bank na gruncie Umowy zyskuje świadczenia z tytułu prowizji i opłat, wynagrodzenie w ramach zmiennego oprocentowania i nadto uzyskuje prawo kształtowania wysokości raty kredytu poprzez tworzoną przez siebie Tabelę kursową (§ 9 ust. 2 Regulaminu). Konsumentów udziela pełnomocnictwa do rachunku (§ 6 ust. 6 Umowy), Bank ma prawo wypowiedzieć umowę w przypadku niewywiązania się w istocie z któregośkolwiek zobowiązania umownego (§ 21 ust. 2 pkt 3 Regulaminu), w tym wypowiedzenia umowy rachunku bankowego do celów obsługi kredytu (§ 21 ust. 2 pkt 9 Regulaminu) i utraty zdolności kredytowej (§ 21 ust. 1 pkt 5 Regulaminu). Konsumentów ustanawiają też zabezpieczenia: 2 główne i jedno przejściowe, poddają się wreszcie egzekucji. Indeksacja do waluty CHF umożliwiła – jak wskazuje Regulamin (§ 2 pkt 17b) – wprowadzenie oprocentowania przy stawce referencyjnej LIBOR z indeksem 3M, które miało być korzystniejsze i stwarzać w ogóle warunki do udzielenia kredytu i uzyskania kredytu przez Konsumentów w ich konkretnej sytuacji. Przepisy powszechnie obowiązującego prawa nie wprowadzają imperatywnych nakazów powiązania danego rodzaju oprocentowania z walutą kredytu, choć może i ma to pewnie swoje uzasadnienie ekonomiczne (*na co wskazywała także biegła K. Janio w opinii uzupełniającej*). W braku jednak bezwzględnie obowiązujących norm w tym przedmiocie kwestie te mogły i powinny być również przedmiotem negocjacji przy jednoczesnej rzetelnej informacji o ofercie kredytowej z odpowiednim uzasadnieniem ekonomicznym i uwzględnieniem słuszych interesów konsumenta. W kontekście całokształtu postanowień umownych należy uznać, iż sposób indeksacji oparty o Tabelę tworzoną jednostronnie przez Bank stanowi również o rażącym naruszeniu interesów Konsumentów niezależnie od sprzeczności z dobrymi obyczajami. Uzyskanie dostępu do relatywnie znacznych środków pieniężnych w celu realizacji planów budowy nie jest przesłanką negatywną dla powyższej oceny. Wprowadzona Nowelizacja z 2011 r., późniejsze zmiany Regulaminu, czy wreszcie późniejsza możliwość zmiany umowy i spłaty walucie indeksacji nie usuwają skutków abuzywności spornych postanowień umownych w zakresie sposobu indeksacji. Nowelizacja stwarza jedynie możliwość

spląty bezpośrednio w walucie CHF, a więc w sposób odmienny od założeń przyjmowanych przy zawarciu kontraktu, w oparciu o kurs, który decydowałby poza stronami umowy o wysokości zobowiązania. Zgodnie z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Odnośnie do wykonywania Umowy to nie zostały ujawnione zdarzenia, które podważałyby podstawy do zakwalifikowania przedmiotowych postanowień za niedozwolone. Nowelizacja z 2011 r. oraz dyrektywa 2014/17/UE nie wprowadzają podstaw do wyłączenia zastosowania art. 385¹ czy 385² k.c. Dyrektywa 2014/17/UE wedle jej założeń miała spowodować, m.in. rozwój przejrzystego, skutecznego i konkurencyjnego rynku wewnętrznego poprzez spójne, elastyczne i uczciwe umowy o kredyt związane z nieruchomościami z zachowaniem zarazem wysokiego stopnia ochrony konsumentów. Przepis art. 23 ust. 2 tej dyrektywy wskazuje istotnie, iż państwa członkowskie - w sytuacji prawa konsumenta do przeliczenia umowy na inną walutę - mają zapewnić, aby kurs wymiany był kursem rynkowym. Przepis ten nie znosi jednak ochrony praw konsumentów z art. 385 - 385² k.c. Ma on prowadzić w istocie do jej wzmocnienia. Poza tym przepis ten miałby swoje znaczenia na gruncie art. 357¹ k.c. Zgodnie z tym ostatnim, jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąca stratą, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współzycia społecznego, oznaczyć sposób wykonania zobowiązania, wysokość świadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy. Rozwiązując umowę sąd może w miarę potrzeby orzec o rozliczeniach stron, kierując się zasadami określonymi w zdaniu poprzedzającym. W sprawie niniejszej żadna ze Stron takiego rodzaju żądania nie zgłosiła.

W tym miejscu należy odnieść się do sprawy pozostawienia - przy zastosowaniu sankcji z art. 385¹ § 2 k.c. odnośnie do sposobu indeksacji - oprocentowania z Umowy opartego o stawkę LIBOR z indeksem 3M. Konstrukcja ochrony konsumentów przyjęta przez polskiego Ustawodawcę także w aspekcie Dyrektywy z 1993 r. nie przewiduje prawa do wprowadzenia przez sąd zmian w zakresie innych zapisów, czy ich zastępowania. Ustawodawca wskazuje na wyłączną sankcję niezwiązania konkretnym abuzywnym postanowieniem. Nie można tu też tym samym zastosować art. 56 k.c., albowiem dotyczy on nie treści czynności prawnej - umowy, ale jej skutków. Skutkiem z kolei nie jest ustalenie wysokości świadczenia jednej ze stron. Istotniejsze znaczenia miałby tu art. 354 k.c., który stanowi, iż dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współzycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje - także w

sposób odpowiadający tym zwyczajom i w taki sam sposób powinien współdziałać przy wykonaniu zobowiązania wierzyciel. Żaden przepis prawny nie nakazuje jednak stosowania oprocentowania opartego o stopę LIBOR przy kredytach indeksowanych. Nawet jeśli uznać, iż stopa LIBOR objęta jest społeczno - gospodarczym celem, jak i zwyczajem, to przepis art. 354 k.c. nie znosi odnośnie do innych postanowień umownych ochrony konsumentów z art. 385¹ k.c. W tej sprawie Sąd nie ocenił jako abuzywnego samego postanowienia o zmianie oprocentowania. Ponadto należy wskazać, iż ingerencja - przy sankcji z art. 385¹ § 2 k.c. - przez sąd w kontrakt co do innych postanowień zmierzałaby - w ocenie Sądu - do obejścia przepisu art. 357¹ k.c., jak i normy szczególnej z art. 385¹ k.c. Z tych też przyczyn nie można było uznać, iż Powód żądając zapłaty z odwołaniem się do art. 385¹ k.c. nadużywa prawa na gruncie art. 5 k.c. Podkreślić należy, że umowa może być wykonywana po wyeliminowaniu postanowień abuzywnych, albowiem określa w pozostałym zakresie istotne elementy zobowiązania każdej ze stron. Niezależnie zaś od powyższego obie Strony kontraktu mają możliwości dochodzenia ochrony w danej sytuacji na gruncie art. 357¹ k.c. w zw. z art. 354 k.c. Także przyjęcie, iż stosowany przez pozwanego kurs tylko w niewielkim stopniu odbiegał do kursu średniego nie oznacza, iż nie doszło do rażącego naruszenia interesów Konsumentów. Istota bowiem problemu dotyczy tego, iż wysokość zobowiązania Konsumentów została pozostawiona jednostronnej decyzji drugiej stronie kontraktu wobec stosowania Tabeli banku bez zapewnienia Konsumentom warunków i uprawnień do zobiektywizowanej kontroli tego mechanizmu i odpowiednich ograniczeń uwzględniających interesy obu stron Umowy. To z kolei, jak wskazano wyżej w świetle Załącznika ust. 1 do Dyrektywy z 1993 r., oznacza wprowadzenie nieuczciwych warunków umownych.

Na koniec należy powołać się na podobne w swym celu i założeniach postanowienia umowne, które - choć później i w skutek przeprowadzenia kontroli abstrakcyjnej - zostały wpisane do rejestru klauzul, to jednak mają one znaczenia przy kontroli indywidualnej (*numer wpisu 3178, 3179, 5743*). W tym procesie, Sąd był obowiązany dokonać kontroli indywidualnej, jednak zapis w rejestrze tego rodzaju jest obowiązany brać pod uwagę także na gruncie tej konkretnej sprawy, choć w tym wypadku nie na zasadzie tzw. rozszerzonej prawomocności (*art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., art. 479⁴³ w zw. z art. 479³⁶ k.p.c.*). W tej sprawie postanowienia te należało wziąć pod uwagę analogicznie do oceny przykładowych niedozwolonych klauzul z art. 385³ k.c. i stosownie do wyżej zacytowanych zaleceń z Dyrektywy z 1993 r.

Stosownie do art. 385¹ k.c. Konsumenti nie są związani zakwestionowanym sposobem indeksacji wynikającym z wyżej opisanych postanowień Regulaminu. Nie oznacza to w żadnym razie, iż istota umowy i jej główny cel nie mogą zostać realizowane w pozostałym zakresie. Skoro stosownie do art. 385¹ § 2 k.c. pominięte zostaną postanowienia dotyczące metody indeksacji, to zwrot nienależnego

świadczenia może być wyrażony tylko w polskiej walucie (*art. 410, 405 k.c.*). Wobec powyższego należało ustalić, jakie kwoty Pozwany uzyskałby, gdyby nie pobrał środków w oparciu o abuzywne zapisy umowne dotyczące sposobu indeksacji. Powyższe nie oznacza zarazem pozbawienia wynagrodzenia Pozwanego z tytułu udzielenia kredytu, gdyż uzyska je w ramach oprocentowania przyjętego w Umowie, jak i prowizji. Pozwany też, podobnie jak Powodowie zachowują swe uprawnienia do przeprowadzenia ewentualnej zmiany Umowy z *art. 357¹ k.c.* Ustaleń odnośnie do wysokości pobranych rat, jak i rat, które Pozwany by uzyskał, gdyby nie stosował abuzywnych postanowień, to Sąd dokonał tego na podstawie dokumentacji kredytowej i dowodu z opinii biegłego. Nadpłata z powyższego tytułu prawnego z umowy z grudnia 2007 r. wyniosła 33.288,02 zł (*punkt I wyroku*), a z umowy z kwietnia 2007 r. – 40.871,04 zł (*punkt II wyroku*). Powód podtrzymał żądanie w kwocie relatywnie wyższej. Skoro jednak Sąd nie znalazł podstaw do uznania nieważności umowy, to jako udowodnioną wysokość dochodzonego świadczenia należało uznać łączną kwotę 74.153,04 zł. Zasądono ją na rzecz Konsumentów zgodnie z żądaniem powodowego Stowarzyszenia z pominięciem jednak solidarności. Zasądzenie nie mogło mieć miejsca na rzecz Konsumentów jako małżonków stosownie do charakteru współwłasności łącznej w braku umów o rozdzielność majątkową – *art. 195-196 k.c., art. 31 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*. Nie istnieje po stronie Konsumentów jako małżonków solidarność wierzycieli, albowiem mamy do czynienia ze wspólnością łączną. Sposób zasądzenia przyjęty w wyroku mieścił się w granicach żądania opisanego w pozwie zgodnie z *art. 321 k.p.c. (solidarność idzie dalej, bo pozwala żądać całości świadczenia przez jednego z uprawnionych)*. Nienależne świadczenie z uwagi na swój charakter nie ulega przedawnieniu w okresie 3 – letnim, albowiem nie jest to roszczenie okresowe ani nie jest to roszczenie odszkodowawcze (*art. 117-118 i art. 410 § 2 w zw. z art. 405 k.c.*). Z uwagi na sposób pobierania przez Pozwanego środków na spłatę rat nie było podstaw do przyjęcia, iż zachodzą negatywne przesłanki do zwrotu z *art. 411 k.c.* Pozwany dokonywał pobrania środków w oparciu o pełnomocnictwo do rachunku, nie zaś poprzez wpłaty Konsumentów. Poza tym Konsumentów znajdowali się w sytuacji *de facto* przymusowej ekonomicznie w zakresie możliwości wypowiedzenia umowy przez Bank i postawienia kwoty zadłużenia w stan wymagalności w całości oraz naliczania odsetek od zaległości przeterminowanej także w sytuacji wypowiedzenia umowy rachunku dla obsługi spłaty zobowiązań kredytowych (*§ 21 ust. 2 pkt 9 Regulaminu*).

Powód domagał się na rzecz Konsumentów zapłaty odsetek ustawowych związanych z opóźnieniem i jako datę opóźnienia przyjął datę doręczenia pozwu. Zgodnie z *art. 481 k.c.* w przypadku opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego wierzyciel może żądać odsetek ustawowych za opóźnienie. Przepisy *art. 385¹* jak i *art. 410 § 2 k.c.* nie przewidują szczególnego terminu spełnienia

świadczenia. Zatem należało zastosować ogólną zasadę z art. 455 k.c., który stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Sąd znał, mając na uwadze kształt pozwu dotyczącego wielu umów kredytowych, konieczność odpowiedniej analizy i sprawdzenia wyliczeń, iż jako pierwszy dzień opóźnienia w spełnieniu świadczenia z umowy z grudnia 2007 r. należy przyjąć datę sporządzenia odpowiedzi na pozew, tj. 25 maja 2016 roku (*pkt I wyroku*). Natomiast w odniesieniu do zasądzonego roszczenia z tytułu drugiej umowy, Sąd ustalił jako pierwszy dzień opóźnienia datę doręczenia rozszerzenia powództwa, tj. 20 czerwca 2017 roku – k. 1052 (*pkt II wyroku*).

Powództwo oddalono w zakresie żądania wykraczającego ponad zasądzone kwoty, solidarności i odsetek za okres wcześniejszy (*punkt III wyroku*).

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik zawartą w art. 98 k.p.c. Powód jako strona wygrywająca sprawę otrzymuje całość poniesionych kosztów. Sąd uznał, że powód utrzymał się ze swoim stanowiskiem w całości i szczegółowe wyliczenie kosztów pozostawił referendarzowi sądowemu.

Dlatego orzeczono, jak na wstępie.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.